

Józefa Kostek, *Stroński Marian (1892–1977)* [w:] *Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan*, pod red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej;

zob. także Józefa Kostek, *Stroński Marian (1892–1977)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 391-392

STROŃSKI Marian [właśc. Maria Modest] (1892–1977), malarz i grafik, kolekcjoner sztuki, konserwator malarstwa, kopista, nauczyciel malarstwa i rysunku.

Ur. 15.06.1892 r. w Łozowej k. Tarnopola jako syn Józefa – urzędnika pocztowego i Adeli z Bocheńskich, pochodzącej z rodziny ziemiańskiej.

Od 1901 r. związany z Przemyślem. Tu ukończył szkołę powszechną, a w latach 1903–1908 uczęszczał do Gimnazjum I w Przemyślu. W 1908 został przyjęty do ASP w Krakowie do pracowni malarskiej T. Axentowicza. Studia zakończył w 1913 r. i wyjechał do Wiednia, by kontynuować edukację u Kazimierza Pochwalskiego w tamtejszej Meisterschule.

Początek wojny i oblężenie miasta (1915) artysta przetrwał w Przemyślu, a następnie został zmobilizowany do austro-węgierskiej armii. W latach 1918–1920 służył w polskim wojsku w sztabie gen. Antoniego Listowskiego w Przemyślu, awansując na stopień podchorążego. W okresie międzywojennym mieszkał na stałe w Przemyślu. W 1919 r. został członkiem TPN w Przemyślu, które w roku następnym (1920) zorganizowało w sali magistratu pierwszą indywidualną wystawę prac artysty. Zaprezentował na niej 170 obrazów, głównie portretów i pejzaży.

W latach 20. wyjeżdżał często na artystyczne wojaże: Polska (Hel, 1922); Włochy (Rzym, Florencja, Neapol,

Palermo i Wenecja, 1924), Francja (1925, 1928); Jugosławia (Dubrownik, ok. 1929).

W kwietniu 1926 r. założył w Przemyśle prywatną szkołę malarstwa i rysunku. Po 1936 r. wyjechał do Warszawy i tam otworzył pracownię. W chwili wybuchu II wojny światowej przebywał w Przemyśle. Bezskutecznie próbował wrócić do Warszawy, gdzie zniszczeniu uległa wówczas jego pracownia oraz cały znajdujący się tam dorobek artystyczny i życiowy malarza, w tym cenna kolekcja antyków. W Przemyśla przeżył cały okres okupacji i pozostał tu do końca życia. Tuż po wojnie, w 1945 r. założył w Przemyśle Wolne Studium Rysunków i Malarstwa przemianowane dwa lata później przez MKiS na Ognisko Kultury Plastycznej.

W okresie międzywojennym wykonywał liczne prace konserwatorskie przy zabytkowych polichromiach kilkunastu kościołów diecezji przemyskiej, lwowskiej i tarnopolskiej. Po 1945 r. wykonał dla przemyskiej katedry kopie uszkodzonych działaniami wojennymi osiemnastowiecznych gobelinów.

W okresie powojennym stworzył wiele prac graficznych w różnych technikach (sucha igła, miękki werniks, monotypia) utrwalając najczęściej motywy architektoniczne i przemyskie pejzaże. W 1948 r. podjął się konserwacji kilkunastu siedemnasto i osiemnastowiecznych obrazów przejętych do zbiorów Muzeum Ziemi Przemyskiej, do których zaprojektował także ramy. W latach pięćdziesiątych nastąpił zwrot w kierunku form abstrakcyjnych. Obrazy te cechuje niepowtarzalny nastrój i doskonały warsztat malarski.

Zawarł 5 stycznia 1939 w Przemyśle związek małżeński z Józefą Antoniną Huk, która wkrótce zmarła. 5 stycznia 1949 r. ożenił się po raz drugi z Zofią Bereźnicką. Z tych związków urodziły się

córki: Małgorzata (ur. 13.06.1935 r.) i Maria Anna (ur. 23.01.1955, zm. 25.08.2003).

Zm. 17 czerwca 1977 r. w Przemyślu i pochowany został na cmentarzu głównym przy ul. J. Słowackiego.

Indywidualne wystawy: Przemyśl (1920, 1923, 1925, 1961, 1964); Warszawa (1923); Lwów (1923, 1925, 1930); Paryż (1928), Łódź (1930); Katowice, (1934, 1936); Rzeszów (1968, 1972).

Za swoje osiągnięcia artystyczne odznaczony został w 1957 r. Złotym Krzyżem Zasługi oraz uhonorowany nagrodą twórczą województwa rzeszowskiego. W 1971 otrzymał odznakę Zasłużony Działacz Kultury. W 1975 r. uhonorowany został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 1977 wpisany do Księgi Zasłużonych dla woj. przemyskiego.

Prace artysty znajdują się w zbiorach Muz. Narodowego w Warszawie i Krakowie, MNZP w Przemyślu, Muz. Sztuki w Łodzi, Muz. Okręgowego w Rzeszowie oraz w wielu kolekcjach prywatnych.

Bibliografia: Kostek J., *Stroński Marian*, W: *Przemyski słownik biograficzny*, t. 1, Przemyśl 2009, s. 131-136, il., bibliogr.; Kotowicz C., *Twórczość Mariana Strońskiego*, W: *Wystawa malarstwa Mariana Strońskiego ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Przemyślu*, Przemyśl 1979, s. 5-17; Koziół P., *Marian Stroński: malarstwo ze zbiorów Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej, Urzędu Miejskiego w Przemyślu, Leopolda Płoweckiego z Montmorency i rodziny artysty*, Przemyśl, 1997; Witz I., *Wystawa malarstwa. Marian Stroński*, Rzeszów – Warszawa 1968; Witz I., *Wystawa malarstwa. Marian Stroński* (przedruk), W: *Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, Przemyśl 1978, t. II, s. 251-254; *Wystawa prac M. Strońskiego* [w Katowicach] „Rocznik TPN” [Katowice], T. 6, 1938, s. 498.